

Aan
Van

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CZW/CZ

nota

Verzamelbrief demonstratierecht

TER ONDERTEKENING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2024-0000235227

Datum
18 april 2024

Opgesteld door

Samengewerkt met
JenV

Bijlage(n)
2

Aanleiding

De ministerraad heeft ingestemd met het voorstel om de verzamelbrief over het demonstratierecht naar de Tweede Kamer te sturen.

Geadviseerd besluit

Bijgevoegde brief ondertekenen en daarna door MinJenV laten ondertekenen.

Kern

- Vanuit de Tweede Kamer is de afgelopen maanden meermaals aandacht gevraagd voor uiteenlopende demonstraties die in het land hebben plaatsgevonden. De acties hebben bij de Kamer zorgen opgeroepen over het handelingsperspectief en wettelijke kader met betrekking tot het demonstratierecht.
- In reactie hierop is samen met JenV de afgelopen maanden gewerkt aan een verzamelbrief over het demonstratierecht. In deze brief worden verschillende verzoeken, toezeggingen en moties op het gebied van het demonstratierecht integraal geadresseerd.
- Het demonstratierecht is een essentieel grondrecht voor een gezonde en weerbare democratische rechtsstaat. Tegelijkertijd vormt het geen vrijbrief voor het doelbewust, stelselmatig overtreden van regels en voor de aantasting van andere wezenlijke belangen.
- In de brief wordt een onafhankelijk onderzoek aangekondigd om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om het handelingsperspectief te verstevigen en het wettelijke kader te bestendigen. Om het onafhankelijke karakter van het onderzoek te borgen, wordt in de brief het voornemen geuit dit onderzoek uit te zetten via het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC).
- Het voorgestelde onderzoek richt zich op twee typen situaties:
 1. Ontwrichtende demonstraties: acties waarbij demonstranten de grenzen van het recht opzoeken of zelfs overschrijden, met als doel maximale publieke aandacht te generen en/of besluitvorming af te dwingen.
 2. Demonstraties waarbij andere grondrechten of de nationale veiligheid in het gedrang kunnen komen.
- Tot slot wordt in de brief nog uitgebreid ingegaan op de categorie van uitingsdelicten. Over dit onderwerp zijn vragen gesteld tijdens het Commissiedebat Terrorisme/Extremisme van 20 december 2023. In een

bijlage bij de brief wordt een overzicht gegeven van de strafrechtelijke kaders en jurisprudentie betreffende uitingsdelicten die de openbare orde raken.

Onze referentie
2024-0000235227

Datum
18 april 2024

Toelichting

Politieke context

De verzamelbrief vormt een reactie op verzoeken en moties van en toezeggingen aan verschillende politieke partijen (VVD, SGP, CDA, D66, DENK, PvdD). Het demonstratierecht is dus een onderwerp dat breed leeft in de Tweede Kamer. Ook in de media is er veelvuldig aandacht voor het onderwerp.

Financiële/juridische overwegingen

De kosten voor het in de brief aangekondigde onderzoek worden in beginsel 50/50 gedeeld tussen BZK en JenV. Het BZK-deel wordt bekostigd uit de begroting van de directie CZW.

Krachtenveld

Aan de brief is, gelet op de respectieve verantwoordelijkheden van MinBZK en MinJenV voor het thema demonstraties en uitingsdelicten, een intensief afstemmingstraject tussen JenV en BZK voorafgegaan. Over de precieze afbakening van het aangekondigde onderzoek heeft binnen het kabinet voorts nog afstemming plaatsgevonden met BZ en DEF.

Het demonstratierecht wordt in de praktijk vormgegeven en gefaciliteerd door gemeenten, in het bijzonder de burgemeester, het OM en de politie. Daarom is de brief, voorafgaand aan de behandeling in de ministerraad, ook voorgelegd aan de betrokken partijen (VNG, NGB, G4, Arnhem, OM, politie). Naar aanleiding van de reacties van bovengenoemde partners is de brief op een aantal punten licht gewijzigd. Verder zijn in de reacties enkele signalen gegeven over de inhoud van de brief en de daarin aangekondigde plannen.

- Over het algemeen steunen de betreffende partners het voornemen om onderzoek uit te laten voeren en participeren zij graag bij het vormgeven hiervan. Aan dit laatste zal gevolg worden gegeven.
- Verder werd de toonzetting van de brief op onderdelen te negatief bevonden en is aangegeven dat de brief onvoldoende recht doet aan het feit dat het overgrote deel van de demonstraties in Nederland goed verloopt.
- De gemeente Arnhem betreurt het feit dat het verzoek van de burgemeester om een strafrechtelijk verbod op schendingen van boeken die als heilig worden gezien in de brief wordt afgewezen.

Strategie

Na publicatie van de brief, verzending aan de Kamer en eventueel een debat met de Kamer over de brief zullen de nodige vervolgstappen worden genomen om het in de brief aangekondigde onderzoek naar het demonstratierecht uit te laten zetten door het WODC.

Communicatie

Er is een persbericht gemaakt. Daarnaast wordt op uw social media aandacht besteed aan de publicatie van de brief.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Nvt

Onze referentie

2024-0000235227

Datum

18 april 2024

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Verzamelbrief demonstratierecht	
2	Bijlage bij verzamelbrief	